O‘ZBEKISTON MILLIY UNIVERSITETI JIZZAX FILIALI

ISSN 2181-3884

ZAMONAVIY ILMIY-TEXNIK TADQIQOTLAR

xalqaro jurnali

Vol. 2 No. 3

2026

International Journal of Contemporary Scientific and Technical Research

Volume 2 Issue 3
2026

Zamonaviy ilmiy-texnik tadqiqotlar xalqaro jurnali

3-son
2026

Международный журнал современных научно-технических исследований

Том 2 Выпуск 3
2026

MIRZO ULUG‘BEK NOMIDAGI O‘ZBEKISTON MILLIY UNIVERSITETINING JIZZAX FILIALI

Xalqaro ilmiy-elektron jurnali

Tahrir kengashi raisi:

P.f.d., prof., O.X. Turakulov

Bosh muharrir:

A.A. Abdumalikov

Tahrir kengashi mas’ul kotibi:

D.M. Jomurodov

Tahririyat hay’ati:

1. B.f.d., prof., S. Murodova (O’zMU Jizzax filiali, UZB)
2. P.f.n., prof., S. Usmanov (O’zMU Jizzax filiali, UZB)
3. T.f.n., dos., S. Tavboev (O’zMU Jizzax filiali, UZB)
4. F.f.d., prof., N. Djusupov (O’zDJTU, UZB)
5. T.f.d., dos., S. Ruzimov (TTPU, UZB)
6. P.f.d., prof., G. Lekerova (SKU, KZH)
7. DSc., Ali Coşkan (ASUI, TR)
8. T.f.d., prof., D. Irgasheva (TATU, UZB)
9. T.f.d., prof., I. Siddikov (NRU TIIAME, UZB)
10. T.f.n., dos., S. Eshkabilov (NDU, US)

Zamonaviy ilmiy-texnik tadqiqotlar xalqaro elektron jurnali (International Journal of Contemporary Scientific and Technical Research) O’zMU Jizzax filiali Kengashining qaroriga asosan tashkil etilib, 2022-yil 9-sentabrda O‘zbekiston Respublikasi Prezidenti Administratsiyasi huzuridagi Axborot va ommaviy kommunikatsiyalar agentligi tomonidan №038200 raqami bilan ro‘yxatidan o‘tkazilgan, shuningdek davlatlararo standartlar talabi asosida O‘zbekiston Milliy kutubxonasidan jurnal uchun 2181-3884 ISSN raqami olingan.

© “O‘zMU Jizzax filiali” – 2023

Tahririyat manzili:

130100, Jizzax viloyati, Jizzax shahri,
Sh.Rashidov Shox ko‘chasi, 259-uy.

OLIY TA'LIM MUASSASALARI TALABALARIDA INGLIZ TILIDA AKADEMIK YOZISH KO'NIKMALARINI SHAKLLANTIRISH VA RIVOJLANTIRISH

Jahona Xaitboyeva

Chirchiq davlat pedagogika universiteti, o'qituvchi.
e-mail: jahona20001710@gmail.com

Annotatsiya.

Mazkur maqolada oliy ta'lim muassasalari talabalarida ingliz tilida akademik yozish ko'nikmalarini shakllantirish va rivojlantirishning nazariy-metodik asoslari tahlil qilinadi. Akademik yozuv grammatik va leksik bilimlar bilan bir qatorda fikrni mantiqiy tashkil etish, dalillash, akademik uslubdan foydalanish, manbalarni integratsiya qilish, parafrazlash va iqtibos keltirish ko'nikmalarini talab etadi. Maqolada process-genre yondashuvi, janrga asoslangan ta'lim hamda o'qituvchi va tengdoshlar fikr-mulohazasining imkoniyatlari ilmiy adabiyotlar asosida ko'rib chiqiladi. Tahlil natijasida akademik yozuvni model matnni tahlil qilish, rejalashtirish, yozish, fikr-mulohaza olish, tahrirlash va refleksiyani birlashtiruvchi izchil jarayon sifatida tashkil etish maqsadga muvofiqligi asoslanadi.

Kalit so'zlar: akademik yozuv, ingliz tili, oliy ta'lim, EFL, akademik savodxonlik, process-genre yondashuvi, janrga asoslangan ta'lim, fikr-mulohaza.

ФОРМИРОВАНИЕ И РАЗВИТИЕ НАВЫКОВ АКАДЕМИЧЕСКОГО ПИСЬМА НА АНГЛИЙСКОМ ЯЗЫКЕ У СТУДЕНТОВ ВЫСШИХ ОБРАЗОВАТЕЛЬНЫХ УЧРЕЖДЕНИЙ

Жахона Хаитбоева

Чирчикский государственный педагогический университет, преподаватель.

Аннотация.

В статье анализируются теоретико-методические основы формирования и развития навыков академического письма на английском языке у студентов высших образовательных учреждений. Академическое письмо наряду с грамматическими и лексическими знаниями требует навыков логической организации мысли, аргументации, использования академического стиля, интеграции источников, перефразирования и цитирования. На основе научной литературы рассматриваются возможности процессуально-жанрового подхода (process-genre approach), жанрового обучения, а также обратной связи со стороны преподавателя и сверстников. В результате анализа обосновывается целесообразность организации обучения академическому письму как последовательного процесса, объединяющего анализ модельного текста, планирование, написание, получение обратной связи, редактирование и рефлексию.

Ключевые слова: академическое письмо, английский язык, высшее образование, EFL, академическая грамотность, процессуально-жанровый подход, жанровое обучение, обратная связь.

FORMATION AND DEVELOPMENT OF ACADEMIC WRITING SKILLS IN ENGLISH AMONG HIGHER EDUCATION STUDENTS

Jahona Xaitboyeva

Chirchiq State Pedagogical University, Lecturer.

Abstract.

This article analyzes the theoretical and methodological foundations for the formation and development of academic writing skills in English among higher education students. In addition to grammatical and lexical knowledge, academic writing requires the ability to organize ideas logically, construct arguments, use an appropriate academic style, integrate sources, paraphrase, and cite references. Drawing on relevant scholarly

literature, the article examines the potential of the process-genre approach, genre-based instruction, and teacher and peer feedback. The analysis substantiates the effectiveness of organizing academic writing instruction as a coherent process that integrates model-text analysis, planning, writing, feedback, revision, and reflection.

Keywords: academic writing, English language, higher education, EFL, academic literacy, process-genre approach, genre-based instruction, feedback.

Kirish. Globallashuv va oliy ta'limning xalqaro integratsiyalashuvi sharoitida ingliz tilida akademik muloqot qila olish talabalarning muhim kompetensiyalaridan biriga aylanmoqda. Talabalardan ingliz tilidagi manbalarni tushunish bilan birga esse, annotatsiya, tezis, kurs ishi va ilmiy maqola kabi akademik janrlarda mustaqil matn yaratish talab etiladi. EFL muhitida esa akademik yozuvni egallash til kompetensiyasi, janr haqidagi bilim va akademik savodxonlikni bir vaqtda rivojlantirishni talab qiladi (Hyland, 2003; Lea & Street, 1998).

Akademik yozuv faqat grammatik jihatdan to'g'ri gaplar tuzishdan iborat emas. Talaba o'z pozitsiyasini aniq ifodalashi, fikrlarni mantiqiy ketma-ketlikda tashkil etishi, dalillarni asosli keltirishi, matnning bog'liqligini ta'minlashi va manbalardan akademik etika talablariga muvofiq foydalanishi lozim. Janrga asoslangan pedagogika aynan shu talablarni matnning kommunikativ maqsadi va ritorik tuzilishi bilan bog'lab o'rgatishga imkon beradi (Hyland, 2007; Wingate, 2012).

Shu sababli akademik yozuvni faqat yakuniy mahsulotning grammatik to'g'riligini baholash orqali o'rgatish yetarli emas. Jarayon va janr yondashuvlarini birlashtirish talabalarga matn yaratish bosqichlarini o'zlashtirish bilan birga muayyan akademik janrning xususiyatlarini anglash imkonini beradi (Badger & White, 2000).

Tadqiqotning maqsadi — oliy ta'lim muassasalari talabalarida ingliz tilida akademik yozish ko'nikmalarini rivojlantirishga xizmat qiluvchi asosiy pedagogik yondashuvlarni ilmiy adabiyotlar asosida tahlil qilish va integrativ metodik modelni taklif etish.

METODLAR

Mazkur tadqiqot nazariy-tahliliy xarakterga ega bo'lib, akademik yozuv pedagogikasiga oid ilmiy adabiyotlarni qiyosiy va tematik tahlil qilishga asoslandi. Tahlilda process-genre yondashuvi, janrga asoslangan ta'lim, akademik savodxonlik, yozma feedback va refleksiv o'rganishga bag'ishlangan tadqiqotlar tanlandi. Manbalar akademik yozuvni o'qitishdagi pedagogik ahamiyati, oliy ta'lim kontekstiga mosligi va taklif etilgan metodlarning amaliy qo'llanish imkoniyatlari nuqtayi nazaridan guruhlandi.

Tahlil uch yo'nalishda olib borildi: 1) akademik yozuvning janr va diskurs xususiyatlarini o'rgatish; 2) yozishni rejalashtirish, qoralama yaratish va qayta tahrirlashdan iborat jarayon sifatida tashkil etish; 3) o'qituvchi va tengdoshlar feedbackidan foydalanish. Ushbu yo'nalishlar asosida oliy ta'lim talabalari uchun integrativ o'qitish modeli shakllantirildi.

NATIJALAR

Adabiyotlar tahlili akademik yozuvni rivojlantirishda uchta o'zaro bog'liq komponent muhim ekanini ko'rsatdi. Birinchidan, janrga asoslangan ta'lim talabaga akademik matnning kommunikativ maqsadi, auditoriyasi, strukturasi va til xususiyatlarini anglash imkonini beradi (Hyland, 2007; Swales, 1990). Fan sohasiga xos namunaviy matnlarni tahlil qilish esa akademik diskursning ko'pincha yashirin qoladigan talablarini talaba uchun aniqroq qiladi (Wingate, 2012).

Ikkinchidan, yozuvni bir martalik mahsulot emas, balki rejalashtirish, qoralama yaratish, qayta ko'rib chiqish va tahrirlashdan iborat jarayon sifatida tashkil etish muhim. Badger va White (2000) taklif etgan process-genre yondashuvi jarayonli yozuvning afzalliklarini janr haqidagi bilim bilan birlashtiradi. Bunday yondashuvda talaba nafaqat nima yozishni, balki matnni qanday va nima maqsadda tashkil etishni ham o'rganadi.

Uchinchidan, sifatli feedback talabaning o'z yozuvini tahlil qilish va qayta ishlash qobiliyatini rivojlantiradi. Formativ feedback talabaning o'z-o'zini boshqarib o'rganishiga yordam beradi (Nicol & Macfarlane-Dick, 2006), feedback savodxonligi esa olingan tavsiyalarni tushunish va amalda qo'llashni kuchaytiradi (Carless & Boud, 2018). Yozma tuzatishlar ham tegishli pedagogik sharoitda ikkinchi til yozuvining aniqligini rivojlantirishga hissa qo'shishi mumkin (Bitchener & Knoch, 2010).

Tahlil natijasida quyidagi integrativ sikl taklif etiladi: model matnni tahlil qilish → janr xususiyatlarini aniqlash → rejalashtirish → birinchi qoralama → peer/teacher feedback → tahrirlash va qayta yozish → yakuniy matn → refleksiya. Ushbu model akademik savodxonlikni alohida "study skills" sifatida emas, balki fan va diskurs bilan bog'liq amaliy faoliyat sifatida rivojlantirish tamoyiliga mos keladi (Lea & Street, 1998; Wingate & Tribble, 2012).

MUNOZARA

Natijalar akademik yozish ko'nikmasini shakllantirish ko'p komponentli pedagogik jarayon ekanini ko'rsatadi. Grammatik aniqlik muhim bo'lsa-da, u akademik matnning samaradorligini yakka holda ta'minlamaydi. Talaba janrning maqsadi, auditoriyasi, dalillash usuli va matn tuzilishini ham anglab yetishi kerak. Shu jihatdan explicit genre instruction akademik diskurs qoidalarini ko'rinadigan va o'rganiladigan obyektga aylantiradi (Hyland, 2007).

Feedback ham faqat xatolarni ko'rsatish vositasi sifatida emas, balki talabaning matnni qayta ko'rib chiqishi va mustaqil qaror qabul qilishiga xizmat qiluvchi o'quv mexanizmi sifatida tashkil etilishi lozim. Shuning uchun o'qituvchi

feedbacki bilan bir qatorda peer feedback, self-assessment va refleksiyadan foydalanish maqsadga muvofiq (Carless & Boud, 2018; Nicol & Macfarlane-Dick, 2006).

O‘zbekiston oliy ta’limi sharoitida mazkur modelni fan mazmuniga mos akademik matnlar bilan bog‘lash ayniqsa muhim. Akademik yozuvni umumiy til mashqlari doirasida cheklab qo‘ymasdan, talabaning mutaxassisligi va real akademik vazifalariga yaqinlashtirish uning funksional ahamiyatini oshiradi.

XULOSA

Oliy ta’lim muassasalari talabalarida ingliz tilida akademik yozish ko‘nikmalarini rivojlantirish grammatik va leksik bilimlar bilan cheklanmaydigan kompleks jarayondir. Ilmiy adabiyotlar tahlili process-genre yondashuvi, janrga asoslangan ta’lim, model matnlar tahlili, muntazam feedback, qayta yozish va refleksiyani birlashtirish zarurligini ko‘rsatadi.

Shu asosda akademik yozuv mashg‘ulotlarini “model matn → tahlil → rejalashtirish → yozish → feedback → qayta yozish → refleksiya” sikli asosida tashkil etish tavsiya etiladi. Kelgusida ushbu modelning O‘zbekiston oliy ta’lim muassasalaridagi samaradorligini real pre-test/post-test ma’lumotlari, nazorat va tajriba guruhlari hamda sifat tahlili asosida empirik tekshirish maqsadga muvofiq.

FOYDALANILGAN ADABIYOTLAR

1. Badger R., White G. A Process Genre Approach to Teaching Writing // *ELT Journal.* – 2000. – Vol. 54, No. 2. – P. 153–160. – DOI: 10.1093/elt/54.2.153
2. Bitchener J., Knoch U. The Contribution of Written Corrective Feedback to Language Development: A Ten Month Investigation // *Applied Linguistics.* – 2010. – Vol. 31, No. 2. – P. 193–214. – DOI: 10.1093/applin/amp016
3. Carless D., Boud D. The Development of Student Feedback Literacy: Enabling Uptake of Feedback // *Assessment & Evaluation in Higher Education.* – 2018. – Vol. 43, No. 8. – P. 1315–1325. – DOI: 10.1080/02602938.2018.1463354
4. Hyland K. *Second Language Writing.* – Cambridge: Cambridge University Press, 2003.
5. Hyland K. Genre Pedagogy: Language, Literacy and L2 Writing Instruction // *Journal of Second Language Writing.* – 2007. – Vol. 16, No. 3. – P. 148–164. – DOI: 10.1016/j.jslw.2007.07.005
6. Lea M. R., Street B. V. Student Writing in Higher Education: An Academic Literacies Approach // *Studies in Higher Education.* – 1998. – Vol. 23, No. 2. – P. 157–172. – DOI: 10.1080/03075079812331380364
7. Nicol D. J., Macfarlane-Dick D. Formative Assessment and Self-Regulated Learning: A Model and Seven Principles of Good Feedback Practice // *Studies in Higher Education.* – 2006. – Vol. 31, No. 2. – P. 199–218. – DOI: 10.1080/03075070600572090
8. Swales J. M. *Genre Analysis: English in Academic and Research Settings.* – Cambridge: Cambridge University Press, 1990.
9. Wingate U. Using Academic Literacies and Genre-Based Models for Academic Writing Instruction: A ‘Literacy’ Journey // *Journal of English for Academic Purposes.* – 2012. – Vol. 11, No. 1. – P. 26–37. – DOI: 10.1016/j.jeap.2011.11.006
10. Wingate U., Tribble C. The Best of Both Worlds? Towards an English for Academic Purposes/Academic Literacies Writing Pedagogy // *Studies in Higher Education.* – 2012. – Vol. 37, No. 4. – P. 481–495. – DOI: 10.1080/03075079.2010.525630